

5.8.2025

Nuorten Turvasataman vapaaehtoistoiminnan

Suunnitelma alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden turvaamiseksi vapaaehtoistoiminnassa

1. Johdanto

Toukokuussa 2014 Suomessa voimaan tullut laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014) koskee lasten parissa tehtävää vapaaehtoistyötä. Se antaa toiminnan järjestäjälle, kuten järjestölle, mahdollisuuden tietyin edellytyksin selvittää vapaaehtoisen rikostausta. Lain tarkoituksena on turvata lapsen perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista sekä suojella lasta seksuaaliselta hyväksikäytöltä ja riistolta, kuten myös muulta vakavalta väkivaltarikollisuudelta ja houkuttelulta huumeiden käyttöön. Lasten turvallisuutta ja koskemattomuutta edistetään kuitenkin parhaiten toimintatapoja kehittämällä. Vapaaehtoisen rikostaustan selvittäminen on täydentävä, lasten turvallisuutta varmistava, toimenpide. Laki edellyttää vapaaehtoistehtävän järjestäjältä ohjeistusta, jolla on tarkoitus varmistaa lain tarkoituksen toteuttaminen.

Nuorten Turvasataman vapaaehtoistoiminnan suunnitelma alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden turvaamiseksi on luotu [Allianssin, Valon, SOSTEn sekä Taiteen edistämiskeskus Taiken laatiman ohjeistuksen](#) pohjalta.

2. Nuorten Turvasataman vapaaehtoistoiminta

Nuorten Turvasatama -yhteisö on Pesäpuu ry:n, Auta Lasta ry:n Veturoinnin ja Osallisuuden aika ry:n yhteistä toimintaa, jossa vahvistetaan lastensuojelusta kokemusta omaavien henkilöiden hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä digitaalisesti. Toimintaa toteutetaan yhdessä nuorten, vapaaehtoisten ja kumppaneiden kanssa erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. Nuorten Turvasatama -yhteisön toiminta on valtakunnallista.

Vapaaehtoistoiminnassa koulutetaan digitaalista oppimisalustaa hyödyntäen vapaaehtoisia toimimaan erilaisissa vapaaehtoistehtävissä verkossa lastensuojelusta kokemusta omaavien nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi. Vapaaehtoistoiminta voi olla esimerkiksi ryhmätoiminnan järjestämistä tai ajan viettämistä nuorten kanssa Turvasataman Discord-palvelimella, sekä jalkautuvaa nuorten kohtaamista Nuorten Turvasataman TikTokissa. Vapaaehtoisille järjestetään tukea verkkovälitteisesti sekä tarvittaessa fyysisesti. Tämä voi pitää sisällään esimerkiksi purkukeskusteluja, työnohjausta, lisäkoulutusta ja virkistäytymistä.

Nuorten Turvasataman vapaaehtoistoiminnan kaikissa tehtävissä kohdataan verkkovälitteisesti alaikäisiä nuoria, jolloin vapaaehtoiseksi hakeutuvalta selvitetään rikostausta. Järjestäjä voi selvittää vapaaehtoisen rikostaustan, jos kysymyksessä on tehtävä, johon kuuluu:

1. säännöllisesti ja olennaisesti alaikäisen opetusta, ohjausta, hoitoa, huolenpitoa tai muuta yhdessäoloa alaikäisen kanssa ja
2. henkilökohtaista vuorovaikutusta alaikäisen kanssa ja
3. tehtävän hoitaminen yksin tai sellaisissa olosuhteissa, joissa alaikäisen henkilökohtaista koskemattomuutta ei voida turvata siitä huolimatta, että toiminnan järjestäjällä on käytössä toimintaa koskeva ohje tai tietty menettelytapa, jolla pyritään turvaamaan lasten henkilökohtainen koskemattomuus.

3. Ohjeistus alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden turvaamiseksi Nuorten Turvasataman vapaaehtoistoiminnassa

Tämän ohjeistuksen tavoitteena on varmistaa turvallisuus ja koskemattomuus Nuorten Turvasataman vapaaehtoistoiminnassa. Tällä tarkoitetaan sitä, että:

- lapsen perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat
- lapsen henkilökohtaista koskemattomuutta kunnioitetaan
- lapsen turvallista kasvua, kehitystä ja hyvinvointia tuetaan
- lasta suojellaan seksuaalirikoksilta, väkivaltarikollisuudelta, houkuttelulta huumeiden käyttöön ja muilta lapsen turvallista kasvua uhkaavilta tekijöiltä

Nuorten Turvasataman vapaaehtoistoiminnassa pyritään aina ennaltaehkäisemällä varmistamaan alaikäisten turvallisuus. Tämän lisäksi ohjeistetaan toimijoita tilanteisiin, joissa ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä huolimatta häirintää tapahtuu ja siihen joudutaan puuttumaan.

3.1 Ennaltaehkäisy

Nuorten Turvasataman vapaaehtoistoiminnan käytännöt alaikäisten turvallisuuden varmistamiseksi ja koskemattomuuden loukkaamisen ennaltaehkäisemiseksi:

- 1) Vapaaehtoiseksi hakeutuvat haastatellaan soveltuvuuden kartoittamiseksi.
- 2) Vapaaehtoisten rikostaustat selvitetään.
- 3) Kaikki vapaaehtoiset saavat tehtävään kattavan perehdytyksen, jossa käsitellään mm. digitaalisen nuorisotyön periaatteita, vuorovaikutusta nuorten kanssa, kohderyhmää koskevia haavoittuvuustekijöitä ja traumatietoisuutta, vapaaehtoisen oikeuksia, velvollisuuksia ja vastuita, turvallisemman tilan periaatteita, omia vahvuuksia ja osaamista, toiminnan arvoja, vapaaehtoisen hyvinvointia, kuten omia rajoja ja jämäkkyuden taitoa, palautteen antamista ja vastaanottamista, viireystilan säätelyä sekä mielenterveyttä tukevia apukeinoja.
- 4) Kaikki vapaaehtoiset sitoutuvat turvallisemman tilan periaatteisiin.
- 5) Vapaaehtoistoiminta tapahtuu aina työntekijän kanssa ennalta sovitusti ja työntekijä ohjaa vapaaehtoisen toimintaa Nuorten Turvasatamassa.

3.2 Puuttuminen

- 1) Nuorten Turvasataman toiminnassa oleville nuorille on informoitu yhteisön säännöissä keneen olla yhteydessä, mikäli vapaaehtoisten tai moderaattoreiden käytös on häiritsevää tai herättää huolta tai kritiikkiä.
- 2) Kaikki valitukset ja epäilyt tarkastetaan ja niihin suhtaudutaan vakavasti. Vaikka kysymyksessä ei olisikaan vakava epäily esimerkiksi hyväksikäytöstä, vaan pikemminkin huoli siitä, että vapaaehtoisen käyttäytyminen alkaa liukua väärään suuntaan tai siinä on piirteitä asiattomasta käytöksestä, siihen puututaan.
- 3) Mikäli on herännyt epäily häirinnästä tai hyväksikäytöstä, mahdollisen uhrin ja tekijän välinen kanssakäyminen Nuorten Turvasataman toiminnassa katkaistaan, kunnes asia on selvitetty.
- 4) Työntekijä selvittää asiaa vapaaehtoisen kanssa sekä nuoren kanssa, kuitenkin aina yksityisesti erikseen molempien kanssa eikä ikinä yhdessä.
- 5) Rikosepäilyihin puututaan välittömästi. Jos on syytä epäillä, että kysymyksessä on rikos eli rikoslaissa mainittu teko, otetaan yhteys poliisiin ja lastensuojeluviranomaiseen. Poliisi selvittää, onko tapahtunut rikos, missä olosuhteissa se on tapahtunut ja keitä asia koskee.

6) Hyödynnetään tarvittaessa ulkopuolisia asiantuntijoita. Konsultaatioapua voidaan pyytää epäselvissä tai muuten mietityttävissä tilanteissa. Näitä voivat olla esimerkiksi sosiaali- ja kriisipäivystys, Nuorten Exit tai Raikaustukikeskus Tukinainen.